

187/1

10/2

*

På den avslutande frågan kan jag svara: ingenting. Jag har blott refererat en intressant översikt av några problem i darwinismens idéhistoria. Att Willey till stor del drar fram uppgifter som redan förut varit väl kända har jag betonat i min anmälan. Huruvida frågan om variationernas uppkomst skall tas upp som ett moment i utvecklingsläran synes mig av underordnad betydelse. Att Willey skriver i apologetiskt syfte framgår enligt min mening inte tydligt av hans bok. Men jag tvivlar inte på att docent Ellegård, som studerat dessa frågor mycket mer än jag, har rätt i sin kritiska karaktäristik av Willeys arbete och att jag alltså själv överskattat det.

— Blott en sak till: utan tvivel har den kristna indignationen mot darwinismen i hög grad gällt själva utvecklingsläran, inte bara Darwins teori om urvalet.

H T—n

UNG LIBERALISM

UNDER TITELN *Unga Liberaler*, nio inlägg i *Idédebatten* (Bonniers, 14:75) har utgivits en skrift som säges vara "ett försök att bläsa liv i en idédebatt utan ideologiska klichéer". Författarna är studerande eller här nyligen avslutat sina studier; medelåldern är 25 år, vilket torde vara enastående för en samling inlägg i svensk politisk debatt. Vid bedömningen av boken vill jag först betona att jag i nästan alla punkter är ense med dess författare, även i det flertal frågor som jag som publicist inte tagit ställning till. Men jag tror inte att detta förhållande avsevärt påverkar min uppfattning om bokens allmänna, vid sidan av själva åsikterna bedömbara värde. Denna debattskrift är av mycket hög kvalitet, kunnig, saklig, synpunktsrik och intelligent. Den är mera öppen och orädd än de propagandistiska orienteringar som vi får från partiledare och partibyråkratier, in-

Magnus Abrahamsson Per Ahlstrand Hans Högberg Mats Kihlberg

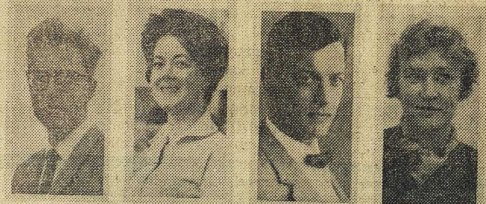
Unga liberaler

Nio inlägg i idédebatten

BONNIERS

Erik Åker

Gösta Lindström Lisa Moberg Erik Långens Ulla Ahrens

Omslaget till den i dag utkomna skriften "Unga liberaler" som här annäls av Herbert Tingsten.

tetsägande klangfraser är nästan alltigenom bannlysta. De fåtaliga försöken till en speciellt liberal förankring är genomtänkta och kanske rent av hållbara. Svensk politisk debatt har berikats med en av de bästa insatserna efter andra världskriget.

Detta omdöme synes mig motiverat, trots att boken delvis innebär en missräkning. Saklighet och klokhet är berömvärda, men de förmåls gärna — och så även här — med en viss snävhet och perspektivet med fruktan för att gå utanför det närliggande och tryggt hemvanda. Boken är inte bara fri från ungdomliga vildheter och överdrifter, den saknar också — utom i ett par avsnitt — stora linjer, fantasi och framidsdrömmar, dessa ting som vi äldre gärna vill möta hos eller överlåta till ungdomen. Man har lätt att i författarna se folkpartiets blivande ledare och glädjer sig åt denna möjlighet, men man skulle önska att de inte fullt så tidigt visat sig skickade för en sådan uppgift, att de haft litet svarare för begränsningens konst. Här talas om uppfostran och utbildning, men inte om vart den skall leda, om vilka människor vi vill forma; de unga liberalerna tror väl inte, som de av optimism förvirrade upplysningsmännen, att människorna blir förträffliga blott de "blir sig själva". Här talas om moral, men inte om hur denna moral skall vara beskaffad; det stora liberala ordet tolerans innebär endast ett mått av fördragssamhet även mot det förhålliga. Här talas om utrikespolitik och internationell uppbyggnad, men ingenting om hur en överstatlig rättsordning skall skapas och konstrueras. Det finns mycket litet i boken om demokratins och välfärdsstatens uppbyggnad på längre sikt.

Den kritik för kortsiktighet som jag här antytt mer än utfört gäller inte alla bokens uppsatser. Som undantag vill jag särskilt framhäva *Ulla Ahgrens* fina analys av kristendom och samhällsuppfattning samt *Eva Mobergs* inlägg om Kvinnans villkorliga frigivning; man skulle blott önska att *Eva Moberg* mera systematiskt och fullständigt utvecklat sin tankegång.

I det följande endast några kor-

ta notiser om de skilda uppsatserna.

Per Ahlmark ger en utmärkt sammanfattning av den kritik som riktats mot vår officiella utrikespolitik och dess försvarare, främst utrikesminister Undén. Den unge ordföranden i Folkpartiets ungdomsförbund har stor formuleringsskicklighet, inte minst då det gäller att med eleganta invektiv nedsätta motståndare; jag tillåter mig det farbroderliga rådet att vara något mera sparsam med detta grepp. Partiernas ställningstaganden blir knappast i uppsatser tillräckligt belysta, kritiken koncentreras därför alltför mycket på socialdemokratin, och man misstänker att partipolitiska hänsyn, kanske omedvetet, spelat in vid denna uppläggning. *Mats Kihlberg* argumenterar i sin påfallande välskrivna artikel för större hjälp åt vad som nu kallas "utvecklingsländerna" (jag skulle föredra det gamla ärliga uttrycket "underutvecklade" länder). I det principiella resonemanget kan jag helt instämma. Tyvärr förbjuder författaren nästan totalt de svårigheter som möter och som senast i svensk debatt berörts av professor *Torsten Gårdlund*. Framför allt diskuterar han inte behovet av och möjligheterna till kontroll över biståndets användning. Vi kan inte gärna ge 600 miljoner om året till "utvecklingsländerna" utan något inflytande på medlens utnyttjande; det är inte smakligt att bidra exempelvis till *Nassers* rustningar mot Israel eller till upprätthållandet av enväldet i Etiopien eller till bevarande av en nativitet som gör eländet permanent. Dessa och andra svårigheter måste beaktas, om hjälparbetet skall bli av reellt värde för framtiden.

Erland Törngren kräver rätt för privata företag att organisera radio- och televisionsverksamhet och hävdar att denna "frihet i etern" är lika omistlig från liberal synpunkt som exempelvis pressfriheten. Jag har — utan hundra procentig övertygelse — en motsatt uppfattning; och skälen för denna, som jag i olika sammanhang utvecklat, skulle det bli för omständligt att här gå in på. Emellertid vill jag betona att jämförelser med pressfriheten inte kan vara avgörande; på goda och uppenbara skäl har man i länder med privat radio och television

ansett det nödvändigt med en statlig prövning och en statlig kontroll som inte kommer i fråga gentemot pressen. Då *Törngren* inte beaktar detta, blir hans framställning missvisande. Vidare: då den svenska radion anklagas för "en viss men nödvändig feighet och slätstrukenhet" synes mig detta vara överord utan rimlig täckning. Efter samtal och erfarenheter i länder med privatägda radio och/eller television vågar jag påstå att svensk radio i fråga om upptagande av skilda åsikter väl håller måttet och att de privatägda företagen ofta visat sig särskilt försiktiga, menlösa och inställda på billig underhållning. Då som ett av tre — alla illa valda — exempel på den svenska radions ängslighet nämnes en debatt om rättsfrågor 1957 vill jag som deltagare i den utan tvivel svaga och föga upplysningsdebatten nämna att radioledningen inte på något sätt ingrep för att, som *Törngren* antyder, skydda "berörda personer och myndigheter från kritik". Att debatten fick en alltför allmän, "akademisk" karaktär berodde på helt andra förhållanden.

Utbildningsfrågor diskuteras av *Morgan Abrahamsson*, som särskilt tar upp frågan om spärrar vid universiteten, och av *Ernst Klein*, som i en omsorgsfull och

stringent analys anbefaller stipendiellinjen i stället för länelinjen vid finansiering av högre studier. *Gustaf Lindencrona* pläderar för industriell demokrati, närmast i den formen att de anställda i ett företag skulle få rätt att bli representerade i styrelsen; det är ett starkt motiverat krav, som tyvärr tycks ha ringa resonans hos dem det närmast gäller. Boken avslutas med en redogörelse av *Hans Hederberg* för våra beryktade rättsaffärer; artikeln är för kort och osystematisk för att ge tillräcklig vägledning, men den uppbares av en indignation som ger oss rätt att hoppas att det ännu finns ilska och förbittrade ungdomar i landet.

HERBERT TINGSTEN